

Szellem a fazékból: Czifray

2015 július 12. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

- [0](#)

Még nincs értékelve

Mérték

„A Czifray” versenykurzus, szakácskönyv, reformkori életérzés. A XIX. század legfontosabb receptgyűjteménye, mely véget vetett a Szakács mesterség könyvecskéje évszázados uralmának.

A kalózkidáással együtt – 1816 és 1888 között – kilencszer jelent meg, és ha valaki bizonyítani akarná, hogy a mai

magyar konyha (és nyelv) mennyivel szegényesebb, mint a kétszáz évvel ezelőtti, csak szemezgetnie kellene a Czifrayból. Ráadásul ez az első olyan főzőkönyvünk, amelynek szerzőjét ismerjük.

Illetve mégsem. Czifray István ugyanis nem létezett. Mint Fehér Béla alapvető esszéjében¹ és Horváth Dezső bibliográfiai kutatásaiból tudjuk, a Cz. I. monogram nem Czifrai(y) István nevének takarta. Ezt csak később, a szerző és a kiadó halála után biggyesztették a címlapra. Az igazi szerző Czövek István ügyvéd. Ám ő is inkább fordító, hiszen a receptek egy része erősen emlékeztet Ignatz Gartler és Barbara Hickmann Kipróbált bécsi szakácskönyvének 1793-as kiadására, amelyben a szerzők hat fejezetben tárgyalják az alapanyagokat.

» Nemzeti szakácskönyvünk első három kiadásában – furcsa mód – nem szerepel egyetlen paprikás étel sem

A Trattner-féle nyomda ebben az időszakban Czövek számos fordítását adta ki, de először a nyomdász halt meg 1925-ben, majd három évvel később idősebb Trattner Mátyás és Czövek István is, így a nyomdát Trattner veje, Károlyi István vitte tovább. Ő pedig vagy nem tudta, kit takar a Cz. I. monogram, vagy nem akart jogdíjat fizetni és kitalálta a Czifrai nevet. (A negyedik kiadástól y-nal.)

Csak az a furcsa, hogy már 1818-ban (tehát a második kiadás megjelenése előtt) lehetett tudni, ki a valódi szerző, hiszen a Tudományos Gyűjtemény 1818. évi második kötetében az ajánlójegyzék Czövek Istvánt jelöli meg a szakácskönyv szerzőjeként. A 22 éves Károlyi feltehetően nem olvasta a Tudományos Gyűjteményt, később meg senki sem figyelmeztette. Kérdés az is, ki írta a harmadik kiadás előszavát 1929-ben. Ha Czifrai nem létezett, akkor

csak Czövek István írhatta. Ám ? egy évvel korábban elhalálozott. Megírta volna ennyivel korábban? Vagy megírták egy ügyes szerkeszt?vel?

Számomra talányos az els? kiadás elé írott versezet is. Ebben Cz. I. a következ?ket mondja: „Meg van a Szakács Könyv szép Rósika írva, / Mellynek írására kértél csak nem sírva.” Ki Rósika? A szerz? felesége? Nosza, nyomozzuk ki, volt-e Czöveknek felesége? Ám mielőtt behajszolnánk magunkat egy újabb gasztrorejtélybe, inkább folytassuk az olvasást. Kiderül, hogy Rósika szép leány képzelt múzsa, aki a szerz?t imigyen biztatta: „Bár csak Magyar Szakács Könyvet írna valaki!” Hát az ügyvéd úr megírta: „Itt van, élj vele a Férjed, s magad kívánságára, / De egy pár csók legyen érte az Író jutalmára.” Nem a felesége, világos, csak takaros gazdasszony, akinek aztán a szerz? elmondja, milyen legyen a „tsinosan rendbe szedett” konyha és hogyan kell „illend? módon etetni a dolgozókat”.

A legendák pedig tovább élnek. A hatodik kiadás el?szavában Vasváry Gyula szakácsmester a következ?ket mondja: „Boldogult Czifray István, Szakács mester, több esztendő k el?tt, részint nagy Mesterének (a' fenséges Nádor Ispány Szakácsának) alapos Oktatásait vévén vezérül, részint Magyar Asszonyságoknak szakácsi próbatételeit 's fogásait tartván szemé el?tt, részint pedig idegen nyelv? munkákat is használván, szerkesztette jelen Szakácskönyvét.” Ennek receptjeit b?vítette most duplájára Vasváry úr (kitalált név ez is). Ez pedig a „csalhatatlan”, pontos nemzeti receptkönyv, hiszen „az eddig megjelent e' nembeli munkákban csak az ügyetlen kezekkel összefévert zavarékok nyomait lehet észrevenni”.

F?zni m?vészet, eladni kunszt – sommázhatnánk a Czifray történetét.

Vinkó József - www.valasz.hu

Szellem a fazékból - Gasztrotörténetek

Ínycsiklandó történetek a Magyar Konyha f?szerkeszt?je, a Heti Válasz gasztronómiai rovatának szerz?je, Vinkó József tollából.

Bolti ár: 3300 Ft

Kiadói akciós ár (20% kedvezmény): 2640 Ft

Heti Válasz H?ségprogram ár (40% kedvezmény) : 1980 Ft

Megjelenés: 2013 december

[ONLINE RENDELÉS](#)

A szerző ajánlása:

„Úgy lapozd ezt a könyvet, Kedves Olvasó, mintha épp csak bekukkantottál volna a konyhába, ahová az illatok csalogattak. Kíváncsi voltál, mi f? a fazékban. Óvatosan emeld meg egyik-másik fed?t, szimatolj be a süt?be, kóstold meg a mártást, vigyázz, meg ne égeds a nyelved. A fed? alól most nem illatok szállnak feléd, hanem ínycsiklandó történetek.”

Kiadói kedvezményes árusítás:**Heti Válasz Kiadó**

1027 Budapest, Horvát u 14-24., V. emelet.

Telefon: (061) 461-1400

Nyitva tartás: H-P: 8-16.30 óráig

E-mail: repcio@hetivalasz.hu

Tisztelt olvasók! Legyenek olyan kedvesek és támogassák "lájkkal" a **Flag Polgári Magazin** facebook oldalát, a következ? címen: <https://www.facebook.com/flagmagazin>

- Minden "lájk számít, segíti a magazin m?ködését!

Köszönettel és barátsággal!

www.flagmagazin.hu

Tisztelt olvasók!

Legyenek olyan kedvesek és támogassák "lájkkal" a **Flag Polgári Magazin** Twitter oldalát a következ? címen: <https://twitter.com/syracuse73>. illetve a Facebook oldalát pedig az alábbi címen:

<https://www.facebook.com/flagmagazin>

- Minden "lájk számít, segíti a magazin m?ködését!

Köszönettel és barátsággal!

www.flagmagazin.hu

Ajánló

